

اصول جمع آوری، حمل و نگهداری، نظافت و شستشوی ملافه والبسه در مراکز درمانی

اقلام پارچه ای همواره به عنوان یک عامل خطر بالقوه در انتقال عفونت به کارکنان و بیماران شناخته شده اند. ملافه ها و لباس های آلوده در محیط گرم و مرطوب تخت بیمار، می توانند محیط مناسبی برای رشد میکروارگانیسم ها باشند. انتقال عوامل بیماری زا ممکن است از طریق تماس مستقیم یا غیر مستقیم (آئروسول ناشی از شمارش و نقل و انتقالات) با البسه صورت گیرد. مدیریت مناسب البسه آلوده در مراکز درمانی علاوه بر حفظ راحتی بیمار، از پراکندگی آلودگی در محیط درمانی و ظاهر نامناسب بخش نیز جلوگیری می نماید. دستورالعمل ذیل با هدف مدیریت اقلام پارچه ای در بیمارستان ها و مراکز محدود جراحی تنظیم شده است. بیمارستان ها و مراکز جراحی محدود بایستی دارای خط مشی ها و روش های اجرایی واضح و مناسب برای جمع آوری، حمل و نقل، شستشو و خشک کردن اقلام پارچه ای (شامل پتو، ملافه، لباس بیمار، یونیفرم کارکنان، لباس کارکنان اتاق عمل، گان و شان جراحی) مورد استفاده و نحوه حفاظت کارکنان رختشویخانه باشد.

طراحی فضا جهت کنترل عفونت:

طراحی فضا یکی از مهمترین عوامل در کنترل عفونت در واحد رختشویخانه می باشد که بایستی به گونه ای این طراحی صورت پذیرد که قسمت های مختلف رختشویخانه به صورت کاملاً مجزا و یا با پارتیشن های موقت از یکدیگر تفکیک گردد. رختشویخانه بیمارستان می بایست از ۲ بخش اصلی (بخش تمیز، بخش کثیف)، بخش های پشتیبان پذیرش رخت، رختکن، محل استراحت، دست شویی، توالت، حمام، دفتر مدیریت، انبار رخت تمیز، انبار رخت کثیف، خیاط خانه، محل شستشوی ترالی، تی شویخانه تشکیل شود.

۱- قسمت ورود و جداسازی البسه عفونی و غیر عفونی:

که این قسمت می بایستی بعد از درب ورودی رختشویخانه مستقر گرد

۲- قسمت شست و شوی البسه عفونی:

در این قسمت می بایستی دربی مناسب با فضا جهت عبور وسیله حمل و نقل البسه و نیز دربی مجزا، جهت خروج البسه شسته شده و ورود به محل خشک کردن البسه تعبیه گردد. همچنین جهت جلوگیری از انتشار هوای آلوده این منطقه استفاده از ایرجت های مکنده هوا ضروری می باشد. به منظور تأمین هوای تازه در این قسمت می توان از کانالی جهت انتقال فشار هوای مثبت در منطقه خشک کن ها، استفاده گردد.

۳- قسمت شست و شوی البسه غیر عفونی:

طراحی این قسمت نیز باید به صورت قسمت عفونی صورت پذیرد.

۴- قسمت خشک کردن البسه:

در این قسمت بایستی دربی جهت خروج البسه خشک شده و ورود آن به قسمت اتوکشی تعبیه گردد و همچنین کانال هوای فشار مثبت نصب گردد تا از خروج هوای گرم داخل خشک کن ها، و ورود آن به فضا جلوگیری شود و توسط فشار مثبت هوا، تغذیه هوای مناطق شست و شو نیز تأمین گردد.

۵- قسمت اتوکشی البسه:

در این قسمت بایستی میزهایی جهت استقرار البسه خشک شده در نظر گرفته شود تا از تماس البسه با زمین در زمان اتوکشی جلوگیری بعمل آید و نیز میزهایی جهت بسته بندی البسه تهیه گردد. همچنین جهت خروج البسه اطو و بسته بندی شده به انبار، دربی مناسب با فضا، تعبیه گردد.

۶- قسمت انبار لباس شسته شده و تحویل به افراد:

در این قسمت جهت نگهداری البسه اطو شده نیاز به طبقه بندی دیوارها بوده و این طبقه بندی می بایستی نام گذاری و کاملاً مجزا از یکدیگر صورت پذیرد تا جهت نگهداری البسه مختلف و جلوگیری از تداخل البسه با یکدیگر فضای مناسبی ایجاد گردد.

۷- قسمت انبار مواد شیمیایی (شوینده و گندزدا) :

انبار مواد شیمیایی می بایست دارای دیوار از جنس کاشی، سنگ یا سرامیک مقاوم تا سقف، کف از جنس سنگ یا سرامیک مقاوم، قابلیت شستشو و گندزدایی کف و دیوارها، و تهویه مناسب باشد. قفسه بندی انبار تمیز، ضد زنگ و باید به گونه ای باشد که مواد شوینده از زمین بلند باشند و تمامی مواد شوینده باید لیبل شناسایی داشته باشند.

ویژگی های واحد رختشویخانه :

- ✓ واحد رختشویخانه، فضایی اختصاصی و محدود است که قوانین خاص خود را دارد. تردد افراد متفرقه در این واحد باید محدود شود.
- ✓ کارکنان در فضای رختشویخانه نباید چیزی بخورند یا بیاشامند. برای این امور، اتاق استراحت برای کارکنان باید در نظر گرفته شود.
- ✓ کف و دیوارها باید از موادی ساخته شده باشد که قابل شستشو بوده و در برابر محلول های ضد عفونی کننده مقاوم باشند.
- ✓ واحد رختشویخانه بایستی دارای دو منطقه تحت عنوان تمیز و آلوده باشد. این دو منطقه باید به صورت واضح و کامل از همدیگر جدا شده و موانع و علائم جداکننده وجود داشته باشد.
- ✓ بهتر است که در منطقه آلوده رختشویخانه، فشار هوای منفی برقرار باشد. در غیر این صورت، دستگاههای تهویه باید به نحوی تنظیم شود که هوا از منطقه تمیز به سمت منطقه آلوده جریان یابد.
- ✓ به کارکنان رختشویخانه باید در خصوص نحوه جمع آوری، حمل و شستشوی البسه آلوده، نحوه استفاده صحیح از وسایل حفاظت فردی و لزوم و نحوه رعایت بهداشت دست آموزشهای لازم داده شود.
- ✓ ضروری است که در واحد رختشویخانه، سینک مناسب، تسهیلات شستشوی دست و سطوح زباله درب دار و پدال دار فراهم باشد.
- ✓ ضروری است که در واحد رختشویخانه، وسایل حفاظت فردی به تعداد و نوع مناسب وجود داشته باشد. تمامی کارکنان واحد رختشویخانه باید در برابر هیپاتیت بی واکسینه شده باشند.
- ✓ حداقل دو دستگاه ماشین لباسشویی تمام اتوماتیک صنعتی در رختشویخانه موجود است که یک دستگاه آن مخصوص البسه عفونی است.
- ✓ محیط رختشویخانه از نظر نور (۱۰۰-۲۰۰ لوکس)، سروصدا (حداکثر ۸۵ دسی بل)، رطوبت (۵۰-۵۵ درصد)، و دما (حداکثر ۳۰ درجه سانتی گراد) وضعیت مناسبی دارد.
- ✓ مسیرهای کثیف و تمیز تفکیک شده و افراد متفرقه حق ورود به داخل رختشویخانه را ندارند. مسیرهای ورودی، کثیف و تمیز به وسیله خط کشی مشخص شده اند.
- ✓ یک عدد دستگاه اتوی مناسب که کلید قطع کن جریان برق داشته باشد باید موجود باشد.

جمع آوری و حمل اقلام پارچه ای :

- ✓ قبل از جمع آوری ملافه و البسه، کارکنان باید از وسایل حفاظت فردی (دستکش، گان یا روپوش پلاستیکی و در صورت نیاز ماسک) استفاده کنند.
- ✓ در صورت وجود زخم بر روی دست و انگشتان، قبل از پوشیدن وسایل حفاظت فردی، لازم است زخم پوشانده شود.
- ✓ قبل از جمع آوری و انتقال البسه، دقت شود که وسایل نوک تیز یا شیء اضافه داخل آنها نباشد.
- ✓ جمع آوری و انتقال اقلام پارچه ای به لاندری باید با حداقل دستکاری و مواجهه انجام شود. برای پیشگیری از تولید آئروسول،
- ✓ به هیچ وجه در واحدهای بالینی شامل اتاق بیمار، تریتمنت یا راهروهای بخش ها شمارش ملافه ها و لباسها انجام نشود. شمارش البسه بعد از شستشو، مواجهه بیماران و کارکنان با میکروارگانیسم ها را به حداقل می رساند.

- ✓ البسه ای که به خون و ترشحات بدن بیمار آلوده هستند، باید در همان محل مراقبت از بیمار داخل کیسه قرار گیرند.
- ✓ کیسه های حاوی البسه آلوده باید دارای رنگ بندی مشخص (زرد رنگ) بوده و قبل از خروج از بخش، برچسب روی آنها الصاق شود.
- ✓ البسه ای که به خون و ترشحات بدن بیمار آلوده نبوده و فقط کثیف هستند را می توان مستقیماً در بین ملافه انداخت.
- ✓ بهتر است البسه خیس را ابتدا داخل یک ملافه یا حوله خشک پیچیده و سپس در کیسه قرار دهید.
- ✓ برای پیشگیری از آلودگی هوا، ملافه و البسه را در کمال دقت و آرامش و بدون شتاب زدگی جمع کنید.
- ✓ در صورتی که البسه آلودگی واضح دارند، با تا زدن و پیچاندن، قسمت آلوده را طوری قرار دهید که در معرض دید نباشد.
- ✓ ملافه ها و لباسها را به هیچ وجه روی زمین، صندلی یا سایر سطوح بخش قرار ندهید.
- ✓ کیسه حاوی ملافه های آلوده را داخل بین پارچه ای یا پلاستیکی قرار دهید. قرار دادن ملافه ها در کیسه باید در داخل بخش انجام شود اما تفکیک یا آبکشی ملافه ها هرگز نباید در بخش انجام شود.
- ✓ بین ملافه های آلوده از بین ملافه های تمیز باید کاملاً تفکیک شده باشد.
- ✓ پس از پر شدن دو سوم حجم بین، البسه باید به رختشویخانه منتقل گردد.
- ✓ ترجیح بر این است که حمل و نقل بین البسه کثیف از مسیرهایی جداگانه به دور از محل تردد کارکنان، بیماران و ملاقات کنندگان انجام شود.
- ✓ حمل بین لباس و ملافه معمولاً با چرخ حامل صورت گیرد. این چرخ ها باید در فواصل مناسب و در صورت آلودگی شستشو شوند.
- ✓ کیسه پارچه ای بین باید روزانه (و یا در صورت آلودگی واضح) شستشو شود. کیسه می تواند همراه با البسه کثیف در ماشین لباسشویی انداخته شود.
- ✓ انتقال و نگهداری اقلام پارچه ای شسته شده باید به نحوی باشد که مجدداً در طی انتقال یا در انبار رختشویخانه و بخش، با مواد آلوده و گرد و خاک تماس نداشته باشند.
- ✓ گان ها و شان های اتاق عمل، بایستی پس از شستشو روی میزی با منبع نور مناسب قرار داده و بازرسی بصری شوند. در صورت وجود پارگی، این اقلام باید از چرخه کار اتاق عمل خارج شوند.
- ✓ اگر از سیستم شوت ملافه استفاده می شود، اطمینان حاصل کنید که کیسه های حاوی البسه آلوده در طی شوت باز نشده و باعث ایجاد آئروسل نمی شوند.
- ✓ بهتر است ناحیه شوت ملافه مجهز به فشار هوای منفی باشد.
- ✓ سیستم شوت ملافه باید به منطقه آلوده رختشویخانه ختم شود.

شستشوی اقلام پارچه ای :

- ✓ انتخاب درجه آب، نوع شوینده و مدت زمان شستشوی البسه بستگی به هدف و نتیجه مورد انتظار و نوع آلودگی البسه دارد.
- ✓ فرآیند شستشوی اقلام پارچه ای باید حداقل شامل حذف ویروس های پوشش دار و باکتری های رویشی از روی آنها باشد، هر چند در بعضی مواقع لازم است حتی اسپور باکتریها را نیز حذف نمود.
- ✓ انتخاب نوع شوینده بستگی به دمای آبی دارد که برای شستشوی البسه استفاده می شود.
- ✓ ملافه های آلوده به خون و ترشحات بیمار باید جدا از ملافه های کثیف دیگر شستشو شوند.
- ✓ ملافه های آلوده به خون و ترشحات بیمار را با آب داغ (حدود ۷۰ درجه سانتی گراد) و شوینده مناسب آب داغ بشویید. اگر از دمای آب اطمینان ندارید، از مایع سفید کننده نیز استفاده کنید.
- ✓ ملافه های آلوده به خون و ترشحات بیمار را در دمای حدود ۹۳ درجه سانتی گراد خشک کنید.

- ✓ کیسه های حاوی البسه آلوده را به عنوان زباله عفونی دفع کنید.
- ✓ حمل و نقل و شستشوی البسه آلوده به خون و ترشحات بیمار فقط توسط کارکنان آموزش دیده انجام شود.
- ✓ در خصوص البسه کثیف، دمای آب بالای ۵۰ درجه سانتی گراد در مدت حداقل ۱۰ دقیقه برای از بین بردن عامل گال ضروری است.
- ✓ اگر از سفیدکننده برای ضدعفونی البسه استفاده می شود، حداقل سطح کلر باقی مانده در سیکل شستشو باید 100 ppm باشد.
- ✓ پس از شستشو، البسه باید در منطقه تمیز رختشویخانه نگهداری شوند، به گونه ای که احتمال آلودگی آنها وجود نداشته باشد.
- ✓ در صورتی که از بین بدون در برای حمل البسه تمیز استفاده می شود، روی ملافه ها را حداقل با یک مشمع پلاستیک بپوشانید.
- ✓ انجام تست های آزمایشگاهی و کشت میکروبی از البسه شسته شده توصیه نشده است. جهت اطمینان از اجرای صحیح فرآیند ها، بهتر است نظارت بر اجرای استانداردها را افزایش داد.

مستند سازی اقدامات :

- ✓ دفتر ثبت رخت جمع آوری شده ، رخت شسته شده و رخت توزیع شده به تفکیک هر بخش به صورت روزانه ثبت و حداقل برای یک سال نگهداری گردد
- ✓ مستندات شست شوی روزانه در رخت شویخانه بر اساس تعداد و کیلوگرم به تفکیک هر یک از ماشین های لباسشویی ثبت و نگهداری گردد .
- ✓ میزان رخت جمع آوری شده در هر روز با میزان رخت شسته شده از نظر وزن و تعداد باید مطابقت داشته باشد
- ✓ دفتر سرجمع اموال برای تفکیک رخت ذخیره شده و رخت در گردش موجود باشد.
- ✓ در صورت الکترونیک بودن فرایندهای بیمارستان، نگهداری مستندات در فایل های الکترونیک صورت گیرد.
- ✓ تمامی تجهیزات موجود در رختشویخانه از نظر عملکرد صحیح بررسی و مستندات آن موجود باشد.